

Els residus de les centrals del'Estat aniran a parar a la província de Còrdova

El Cabril: l'abocador nuclear espanyol

Un permís d'ampliació concedit pel Ministeri d'Indústria a ENRESA permetrà allotjar fins a l'any 2000 els residus radioactius que es generen a l'estat espanyol.

A més del cas *Juan Guerra*, de les operacions especulatives que volten el Parc Nacional de Doñana o l'Expo'92 a Sevilla i les protestes que ha generat el Tren d'Alta Velocitat Madrid-Sevilla, Andalusia –i sobretot la província de Còrdova– es troba sotraguejada aquestes últimes setmanes pel començament efectiu de les obres d'ampliació del cementiri de residus radioactius a la finca d'El Cabril, que ocupa unes 1.200 ha de la Sierra Albarrana, les quals van ser excloses a l'hora de declarar Parc Natural la Sierra de Hornachuelos, municipi del qual depèn el terme d'El Cabril.

L'objectiu del permís per a aquestes obres d'ampliació, concedit el 2 de novembre de 1989 a ENRESA (Empresa Nacional de Residuos Radiactivos, SA) per una ordre del Ministeri d'Indústria i Energía, és facilitar que El Cabril II pugui allotjar, a partir de 1992, i fins a l'any 2000, tots aquells residus de mitjana i baixa activitat que es generen sense parar en hospitals, centres d'investigació i indústries, com també les deixalles sòlides que ocasionen les centrals espanyoles en la seva producció electronuclear.

L'estratègia del govern central –a través d'ENRESA, que és l'empresa pública que gestiona els residus radioactius que també fa l'empresa privada– consisteix a establir com a definitiva la localització d'El Cabril, vista l'oposició popular que té, d'uns anys ençà, tota programació oficial relacionada amb les distintes fases del cicle nuclear: mines d'urani, obtenció del combustible, construcció de les centrals i, com el que ara ens ocupa, el transport i l'emmagatzematge dels residus.

ATRAPATS PELS RESIDUS NUCLEARS

La posada en marxa, entre 1981 i 1987, de les sis primeres centrals nucle-

ars de segona generació (Ascó I i II, Vandellòs II, Almaraz I i II i Cofrents), que duplicaven en potència i producció les anteriors dels anys 70, va obligar el govern central a cercar un emplaçament adequat per a depositar-hi els milers de bidons de residus –entre 30.000 i 40.000– que s'acumulen als magatzems de les centrals, com també trobar una solució per al combustible irradiat –residus d'alta activitat– que les empreses submergeixen en piscines vora les centrals per tal de reduir la calor que generen.

Segons ENRESA –creada el 1984 com a empresa pública, encarrregada del transport, emmagatzematge i vigilància dels residus nuclears i radioactius–, aquest "emplaçament adequat" no és altre que l'ampliació del que existeix a El Cabril (Còrdova), on des de 1961, la JEN (Junta de Energía Nuclear) ha anat depositant fins ara uns 7.000 bidons, procedents d'activitats productives no vinculades –segons es deia oficialment– a la generació d'energia nuclear. Anys més tard va saber-se que havien anat a parar-hi també residus procedents del reactor nuclear experimental que la JEN havia instal·lat vora el Manzanares a finals dels anys 50, com també els residus derivats de l'accident que va tenir aquest reactor el 1971, que va comportar el vessament al clavegueram de Madrid de 300 litres d'aigua altament radioactiva.

Amb l'arribada a la gestió efectiva dels residus, el 1986, ENRESA va haver de recondicionar en mòduls de superfície tots aquells bidons, instal·lats fins aleshores en una mina, per haver-se trobat amb seriosos símptomes de corrosió. La capacitat d'emmagatzematge en aquest primer bloc d'El Cabril es duplica, ja que va construir-se per encabir-hi fins a 15.000 bidons. Fins aleshores, però, no hi havia hagut a Andalusia gaire oposició a l'existència del cementiri d'El Cabril, per bé que, ja el 1983, un parlamen-

tari cordovès, el socialista Antonio Toledo, denunciava que la JEN pretenia emmagatzemar residus d'alta intensitat de totes les centrals espanyoles a El Cabril, basant-se en un estudi oficial de 1982 sobre la capacitat límit de deposició de residus en aquesta primera unitat d'El Cabril, establerta en 15.000 bidons.

L'encabritament popular comença a manifestar-se a partir del març de 1987, quan la Direcció General de l'Energia, a sol·licitud d'ENRESA, autoritza el transport a El Cabril de 5.000 bidons procedents de les centrals nuclears de Zorita (Guadalajara) i Garoña (Burgos) –les dues més antigues de l'estat. Els fets s'acceleraren i s'agreugen el novembre d'aquell mateix any, quan el govern aprova el I Plan General de Residuos Radiactivos, que preveu instal·lar a El Cabril –per a la qual cosa, el novembre de 1989, donarà permís d'ampliació– tots els residus de mitjana i baixa activitat que generin les centrals espanyoles fins al 2000.

Aquesta quantitat de residus, que el 1987 era avaluada en 58.000 m³ (270.000 bidons), és situada dos anys més tard, amb motiu de l'aprovació del II Pla de Residuos Radioactius, en 243.500 m³, entre els quals cal destacar els 62.600 m³ provinents de les operacions en centrals nuclears i els 130.500 m³ derivats del seu desmantellament. L'emmagatzematge d'aquests gairebé 250.000 m³ –als quals caldria afegir uns 10.000 m³ de residus d'alta activitat que van omplir les piscines de les centrals– es realitzaria en aquesta ampliació d'El Cabril –per a la qual ja hi ha autorització, atorgada quatre dies després de les eleccions generals passades (29 d'octubre de 1989). En unes vint hectàrees, a cinc-cents metres de les instal·lacions actuals, s'hi podrien encabir fins a més d'un milió de bidons.

El cost total de la gestió dels residus s'avalua en uns 880.000 milions i la

L'estratègia del govern central consisteix a establir com a definitiva la localització d'El Cabril.

quantitat destinada a l'ampliació d'El Cabril va ser fixada, el 1988, en uns 55.000 milions. Per obtenir aquestes quantitats s'ha encaritat en 0'40 ptes. el Kw/h, que representen un 1'5% més a pagar en els rebuts de la llum de tots els contribuents, als quals també es carrega un 3'54 % més en concepte de la moratòria nuclear que afecta diverses centrals com Valdecaballeros I i II (Badajoz), Lemóniz I i II (País Basc) i Trillo II (Guadalajara).

ELS DINERS, SEMPRE ELS DINERS

Per fer passar, entre la població i els ajuntaments, aquest projecte d'ampliació d'El Cabril, el 4 de gener de 1989 –nou dies abans que el consell de ministres aprovés el II Pla de Residus Radioactius, on consten augmentades les capacitats d'emmagatzematge– apareix al BOE una ordre del Ministeri d'Indústria per la que es reparteixen entre els quatre o cinc municipis al voltant d'El Cabril uns 6.500 milions de pessetes si el projecte tira en-

avant.

Aquesta oferta fa trontollar l'oposició que, només un any abans, havien mantingut els alcaldes d'aquests municipis (Hornachuelos, Fuente Ovejuna, etc), del PSOE, i, naturalment, l'actitud contrària del Parlament andalús (febrer 1988) i del govern (desembre 1988), el qual, a través del conseller de Presidència, Gaspar Zarrías, va afirmar que "per emmagatzemar aquesta mena de residus s'haurien d'edificar noves dependències, per a les quals tant l'ajuntament d'Hornachuelos com la Comissió d'Urbanisme d'Andalusia, i, en última instància, el consell de govern, denegarien la corresponent llicència".

Res de tot això va ser veritat, perquè pocs mesos més tard, l'abril de 1989 –quan ja havia estat feta l'oferta de compensacions i anunciada l'envergadura de les obres–, l'esmentat Zarrías va reconèixer que El Cabril no era satisfactori per al govern regional, però que apel·lava "al sentit de solidaritat entre els pobles i les comunitats d'Espanya, que ara ens neces-

siten". Una argumentació –tot sigui dit– que aquestes últimes setmanes hem escoltat també a Catalunya. Com que Andalusia no té nuclears, era impensable que, en la loteria energètica general, no li toqués res.

Entremig, han quedat despenjats –fent vagues de fam, recollint signatures i fent concentracions davant el Parlament andalús a Sevilla– l'esquerra de sempre i els sindicalistes de sempre, entre els quals l'històric Paco Casero, el qual, el passat 28 de febrer (Dia d'Andalusia i dia que aquesta Comunitat commemorava deu anys del seu Estatut), junt amb un miler de persones més repartides per tot el país, finalitzava un dejuni de quatre dies i intentava, des d'Hornachuelos, reanimar l'oposició del poble –de tot el poble andalús– a ser cementiri atòmic de tot Espanya i qui sap si de mig Europa. Un poble que potser a hores d'ara s'està preguntant de què serveix tenir qui té a La Moncloa i de què ha servit anar a votar "sí" a l'OTAN per accontentar *er niño*.

Xavier Garcia